

# Task Force for Psykiatriområdet

## REFERAT

**Emne** 21. møde i Task Force for Psykiatriområdet

**Mødedato** 1. juni 2023, kl. 11-14

**Sted** Islands Brygge 57, 2300 København S,  
Sundhedsstyrelsen, Mødelokale Auditorium

**Deltagere** Søren Brostrøm (formand), Sundhedsstyrelsen  
Anna Gillett, Kommunernes Landsforening  
Anders Meinert Pedersen, Region Syddanmark  
Carlo V. Andersen, Indenrigs- og Sundhedsministeriet (virtuel  
deltagelse og kun til punkt 1-2)  
Line Bork, Indenrigs- og Sundhedsministeriet  
Claus Graversen, Region Midtjylland  
Dorthe Juul, Region Sjælland  
Dorte Johansen, Sundhedsdatastyrelsen  
Helene Munk Fog, Danske Regioner  
Lone Bjørklund, Region Hovedstaden  
Tina Gram Larsen, Region Nordjylland  
Britta Bjerrum Mortensen; Styrelsen for Patientsikkerhed  
Mette Grønbæk Rasmussen, Social- og Boligstyrelsen

1. juni 2023

Sagsnr. 05-0801-998  
Reference imvs/cask  
T 72 22 74 00  
E sstsymp@sst.dk

Agnethe Vale Nielsen, Sundhedsstyrelsen  
Laura Toftegaard Pedersen, Sundhedsstyrelsen  
Caroline Storr Krogh, Sundhedsstyrelsen  
Ida-Marie Vibjerg Søby, Sundhedsstyrelsen

## Dagsorden

**Punkt 1.** Velkomst og godkendelse af dagsorden

**Punkt 2.** Orienteringer

**Punkt 3.** Drøftelse af monitorering af tvang i psykiatrien (årsrapport 2022)

**Punkt 4.** Drøftelse af Task Force for Psykiatriområdets rolle hidtil og fremadrettet arbejde

**Punkt 5.** Kommende opgave i 10-årsplanen vedr. mindre indgribende tvangsformer

**Punkt 6.** Næste møde

**Punkt 7.** Evt.

**Bilag:** *Bilag 232:* Svar til Folketingets ombudsmand  
*Bilag 233:* Referat fra dialogmøde d. 20. april 2023  
*Bilag 234-238:* Regionernes redegørelser for tvangsmonitoreringen, 2022  
*Bilag 239-243:* Regionernes status på partnerskabsaftalen for nedbringelse af tvang 2022

## REFERAT

### **Punkt 1. Velkomst og godkendelse af dagsorden**

Sundhedsstyrelsen bød velkommen til mødet. Søren Brostrøm orienterede om, at det er hans sidste møde i Task Force for Psykiatriområdet.

Camilla Hersom er ny repræsentant for Danske Regioner, og Mette Grønbæk Rasmussen er ny repræsentant for Social- og Boligstyrelsen.

Sundhedsstyrelsen orienterede om, at punktet vedr. godkendelse af proces for tilbagevisninger i psykiatrien er udgået af dagsordenen. Task Force vil i stedet få udkaste til modelnotatet i skriftlig høring i stedet.

I vil få udkast til modelnotatet i skriftlig høring i stedet.

Herefter blev dagsordenen godkendt.

### **Punkt 2. Orienteringer**

- a. *Status på Sundhedsstyrelsens arbejde med 10-årsplanen for psykiatrien og mental sundhed v/ Sundhedsstyrelsen*  
Sundhedsstyrelsen orienterede om arbejdet med 10-årsplanen for psykiatrien og mental sundhed.

Med 10-årsplanen er der lagt op til en systematisk, langsigtet og helhedsorienteret prioritering af den samlede indsats for mennesker med psykiske lidelser, deres pårørende og mental sundhed i befolkningen. Sundhedsstyrelsen har inviteret en bred række af organisationer til at deltage i et nyt nationalt råd for psykiske lidelser og mental sundhed, der skal være med til at sikre, at de igangsatte indsatser under 10-årsplanen kommer godt fra start, og at de gør en forskel. Derudover har Sundhedsstyrelsen nedsat en række faglige arbejdsgrupper, der i den kommende tid skal hjælpe med at beskrive de faglige rammer for de forskellige tilbud og indsatser under 10-årsplanen. Der skal blandt andet etableres et nyt behandlingstilbud til børn og unge i kommunerne, og der skal laves rammer for en bedre indsats til børn, unge og voksne, som lider af alvorlige psykiske sygdomme som fx skizofreni. Arbejdet gennemføres i tæt samarbejde med andre styrelser på bl.a. social- og skoleområdet.

I forlængelse heraf orienterede Sundhedsstyrelsen om, at Udvalg for Psykiatri nedlægges.

b. *Status på arbejde med ny tvangsmonitoreringsmodel v/ Sundhedsstyrelsen*

Sundhedsstyrelsen orienterede om status på arbejdet med et fagligt oplæg til nye målsætninger for nedbringelse af tvang og ny tvangsmonitoreringsmodel. Det faglige oplæg skal bruges i Indenrigs- og sundhedsministeriets forhandlinger med Danske Regioner og evt. KL om en ny partnerskabsaftale og oversendes sommeren 2023. Forhandlingerne er planlagt i efteråret 2023.

c. *Sager ved den Europæiske Menneskerettighedsdomstol v/ Indenrigs- og Sundhedsministeriet*

Indenrigs- og Sundhedsministeriet orienterede om, at Regeringen har indgået forlig i sagen M.P. mod Danmark, vedr. to bæltefikseringer på hhv. 19 timer og 27 minutter og 10 timer og 25 minutter af en mindreårig patient. Indenrigs- og Sundhedsministeriet orienterer om, at der i den forbindelse pt. ses på de 15-17-åriges retsstilling.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har modtaget en ny klage vedr. en bæltefiksering på knap 12 dage. Det er på nuværende tidspunkt uafklaret, hvorvidt der skal indgås forlig i denne sag.

d. *Regionernes brug af private vagter på psykiatriske afdelinger v/Indenrigs- og Sundhedsministeriet*

Indenrigs- og Sundhedsministeriet orienterede om, at de i april 2023 har oversendt et svar til Folketingets Ombudsmand vedrørende det retlige grundlag for regionernes brug af private vagter.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet afventer ombudsmandens vurdering.

e. *Psykiatrielementer i økonomiaftaler 2024 med regioner og kommuner v/ Indenrigs- og Sundhedsministeriet*

Punkt g) ”Faglig visitationsretningslinje for mennesker med psykisk lidelse og samtidig rusmiddelproblematik blev drøftet under dette punkt.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet orienterede om Økonomiaftalen 2024 med regioner og kommuner, hvor elementer fra *Aftale om 10-årsplan for psykiatrien og mental sundhed* indgår i forhandlingerne. Der er indgået en politisk aftale om finansieringen af et nyt integreret tilbud til patienter med psykisk lidelse og samtidig rusmiddelproblematik, samt en fremtidig løsning for de særlige pladser. Midler afsat til ’Et let tilgængelige tilbud til børn og unge’ (del af 10-årsplanen) vil i 2023 gå til kommunerne.

Regionerne løftede følgende bekymringer og opmærksomhedspunkter ift. indfasningen af et integreret tilbud til mennesker med psykisk lidelse og samtidig rusmiddelproblematik, herunder:

- Om de afsatte midler er tilsvarende antallet af patienter, der skal modtage tilbuddet
- Forventninger om rekrutteringsudfordringer særligt i indfasning
- Behovet for en fast samarbejdsstruktur mellem regioner og kommuner i forbindelse med henvisning og visitation til tilbuddet.

*f. Orientering om Sundhedsdatastyrelsens dialogmøde med monitoreringsgruppen v/ Sundhedsstyrelsen og Sundhedsdatastyrelsen*

Sundhedsstyrelsen orienterede om, at Sundhedsdatastyrelsen og Sundhedsstyrelsen har afholdt dialogmøde med regionerne i april 2023. Formålet med mødet er at understøtte en mere ensartet registrering af tvang i psykiatrien. Det forventes, at der kan afholdes flere dialogmøder fremadrettet. Fokus på mødet i april var fastholdelse og døråflåsning. Drøftelserne på møderne kan give anledning til præciseringer i vejledningerne, men på nuværende tidspunkt er næste revision ikke planlagt.

Referatet fra mødet er opdateret og vedhæftet som bilag.

*g. Orientering om udarbejdelse af "Faglig visitationsretningslinje for mennesker med psykisk lidelse og samtidig rusmiddelproblematik" v/ Sundhedsstyrelsen*

Se punkt e.

**Punkt 3. Drøftelse af monitorering af tvang i psykiatrien (årsrapport 2022)**

Sundhedsstyrelsen indledte punktet med at fortælle, at den nyeste monitorering af tvang fra perioden 1. januar 2022 – 31. december 2022 viser, at der stadig er for mange mennesker, der udsættes for tvang, og at det fortsat er forskelligt, hvor meget tvang, der bliver anvendt på tværs af regionerne. Særligt bekymrende er stigningen i tvang blandt børn og unge.

Drøftelsen tog afsæt i regionernes indsendte redegørelser.

**Region Nordjylland** fortalte, at de er særligt udfordret på stigningen i tvang blandt børn og unge, hvilket medfører et stort politisk fokus i regionen. Der blev løftet en opmærksomhed på, om psykiatriloven bliver brugt efter hensigten, da de patienter, der fylder i tvangsstatistikkerne i dag, synes at være patienter, der ikke nødvendigvis bør behandles i psykiatrien. Bl.a. mange selvskadende

unge kvinder. Regionen har desuden udfordringer med rekruttering af medarbejdere særligt på den intensive afdeling i Brønderslev, hvor man knap er i stand til at vikardække.

**Region Midtjylland** fortalte, at de ser lokale variationer vedr. brugen af tvang, og at tvang ofte stiger, når der mangler ledelsesfokus eller medarbejdere på et afsnit. Når det opleves, at noget begynder at gå den forkerte vej, iværksætter regionen konkrete handlingsplaner for at forebygge tvang yderligere. Regionen prioriterer læring på tværs af afdelinger - bl.a. har der været fokus på fysisk aktivitet på en afdeling, som nu forsøges udbredt på flere afdelinger.

**Region Syddanmark** fortalte, at de efter partnerskabsaftalens udløb har fokuseret på udvalgte indsatsområder, hvor de oplever det største behov, herunder patienter, der tvangsindlægges mange gange, patienter der selvskader og det tværsektorielle samarbejde. Region Syddanmark mener også, at der er sket et skift i typen af patienter, der udsættes for tvang, og at det særligt er unge kvinder, der selvskader. Dertil er der enkelte patienter, der er personfarlige, som der anvendes mange tvangsforanstaltninger overfor. Regionen er optaget af effekten af enkelt indsats, men kan alligevel ikke se, at den samlede tvang reduceres. En indsats der dog har vist god effekt er 'Mobilt psykiatrisk tilbud', hvor personer, der selvskader, får indsats i eget hjem eller på botilbud. Regionen bemærker i øvrigt, at de ser en stigning i sygefraværet bl.a. medarbejdere, hvilket resulterer i øget brug af vikarer.

**Region Sjælland** fortalte, at de ser et mindre, men markant fald på tværs af alle tvangsforanstaltninger. Det er ikke entydigt, hvad der er forklaringen, men medvirkende er formentlig implementering af regionens nye selvskadestrategi samt et markant fald i brug af plejevikarer. En lidt bedre rekruttering af læger kan evt. også have indvirkning. Regionen bemærkede i øvrigt, at de i slutning af sidste år havde en enkel patient indlagt i børne- og ungdomspsykiatrien, som desværre var i en tilstand som bevirkede en massiv mængde af tvangsforanstaltninger.

**Region Hovedstaden** fortalte, at de arbejder med tiltag rettet mod de samme patientgrupper som de andre regioner og påpegede også, at der opleves udfordringer med patienter med samtidigt misbrug. Regionen anvendte sidste år mere tvang, hvor det ser en del bedre ud i år. For regionen er det tydeligt, at ledelsesfokus er afgørende for nedbringelse af tvang. Derfor arbejder regionen med at uddanne yngre læger i at forebygge tvang. Dertil handler det om kulturen på de enkelte afsnit og medarbejdermotivation, der er afgørende for, at tvang kan forebygges og nedbringes. Regionen har igangsat et samarbejde med Københavns Kommune om fælles fokus på de patienter, der udsættes for mange tvangsforanstaltninger.

Sundhedsstyrelsen opsummerede følgende:

- Det er fælles for regionerne, at der er særligt fokus på selvskadende unge kvinder og andre patientgrupper, der udsættes for meget tvang.
- Der er opmærksomhed på, at der skal arbejdes tværsektorielt for at lykkedes med at forebygge og nedbringe tvang. Bl.a. fordi mange patienter, hvor der anvendes tvang, kommer fra botilbud. Det tværsektorielle samarbejde er et fokus i Sundhedsstyrelsens anbefalinger til nye tvangsmålsætninger og nye tvangsmonitoreringsmodel.

Regionerne var desuden enige om, at det ikke fungerede hensigtsmæssigt med det nye afrapporteringsskema som Sundhedsstyrelsen havde sendt ud forud for mødet. Der er behov for at se tvangsforanstaltningerne på afdelingerne samlet, idet der ikke iværksættes indsatser målrettet enkelte typer af tvangsforanstaltninger. Der blev også rettet en opmærksomhed på, at regionerne laver redegørelser til både ISM, STPS og SST, og hvorvidt de kan sammentænkes fremover. Styrelsen tager dette med tilbage og påpegede, at der er mulighed for at komme med input til et bedre afrapporteringsformat.

#### **Punkt 4. Drøftelse af Task Force for Psykiatriområdets rolle hidtil og fremadrettet arbejde**

Sundhedsstyrelsen orienterede om, at Task Forcens rolle skal genbesøges i relation til arbejdet med 10-årsplanen og etablering af det Nationale råd for psykiske lidelser og mental sundhed.

Task Force for Psykiatriområdet drøftede hertil Task Forcens arbejde og rolle i perioden fra partnerskabsaftalens indgåelse til i dag, samt ønsker for Task Forcens fremadrettede arbejde og rolle. Der var enighed om, at der fortsat bør være et fokus på forebyggelse af tvang og dette fokus fremadrettet især bør være på det tværsektorielle og evt. mere forpligtende, samarbejde. Der blev udtrykt et ønske om, at Task Force fremadrettet er mere handlingsorienteret og praksisnær og har fokus på indsatser, der har vist sig virkningsfulde og bør udbredes. Task Force for Psykiatriområdet må derfor gerne kunne forpligte regioner og kommuner ift. at videreføre god læring og erfaringer fra praksis.

Task Force så det desuden som en nødvendighed, at Sundhedsstyrelsen fastholder et stærkt fokus på forebyggelse og nedbringelse af tvang.

I forlængelse af drøftelsen og ønsket om et mere tværsektorielt fokus fremadrettet, kan der være behov for at se på den nuværende repræsentation i et nye kommissorium. Hvis kommunerne skal forpligtes mere i arbejdet, vil der være behov for et tydeligere mandat fra KL og kommunerne.

**Punkt 5. Kommende arbejde i 10-årsplanen vedr. mindre indgribende tvangsformer**

Sundhedsstyrelsen orienterede om, at styrelsen som en del af den politiske aftale om en 10-årsplan skal igangsætte et arbejde med alternative, mindre indgribende tvangsformer. Arbejdet gennemføres i 2024 men planlægningen påbegyndes i indeværende år.

Task Force drøftede perspektiver i forhold til bl.a. indhold, aktører og proces i det kommende arbejde med mindre indgribende tvangsformer.

Regionerne enige om, at der bl.a. er behov for at have fokus på de særligt farlige patienter, som evt. afventer en retslig foranstaltning eller en plads på Sikringen. Det kan bl.a. være relevant at se på muligheden for at benytte *seclusion*, som tvangsforanstaltning. Her blev det bemærket, at man kan se på erfaringer i England.

**Punkt 7. Næste møde**

Næste møde i Task Force for Psykiatriområdet vil være d. 6. december 2023, kl. 11-14, i Sundhedsstyrelsens lokaler på Islands Brygge

57. Her vil Sundhedsstyrelsen følge op på initiativer under 10-årsplanen, ligesom og der muligvis vil blive præsenteret et nyt kommissorium for Task Force for Psykiatriområdet.

**Punkt 8. Evt.**

Region Midtjylland stillede spørgsmål til om der er igangsat et arbejde med at undersøge, hvordan der kan udveksles sundhedsfaglige oplysninger om borgere på tværs af sektorer, som det står skrevet i Aftale om sundhedsreformen fra maj 2022. Sundhedsstyrelsen bemærkede, at styrelsen ikke er bekendt med, at arbejdet er igangsat.

Sundhedsstyrelsen har efterfølgende undersøgt status på arbejdet og Indenrigs- og Sundhedsministeriet er kommet med følgende svar:

*I Et samlet Patientoverblik udvikles digitale løsninger til bedre koordinering, samarbejde og overblik for patienter og sundhedsfaglige. Du kan læse om programmet her: <https://sundhedsdatastyrelsen.dk/da/etsamletpatientoverblik>*

*Der blev med den politiske aftale om sundhedsreformen afsat midler til udbygning af Et Samlet Patientoverblik med planer, indsatser, mål og diagnoser. Formålet med udbygningen er at sikre bedre og mere sammenhængende overblik og forløb for patienter og pårørende og mindske tidsforbruget vedr. koordinering og indhentning af oplysninger om patienter og behandling.*

*Der igangsættes i 2023 år en række pilotprojekter, herunder et pilotprojekt med at dele udskrivningsaftale, koordinationsplan og koordinerende indsatsplan inden for psykiatrien*